

Laurentius Petri Sällskapet

KORALVECKAN 1969 på Geijersskolan i Ransäter

Efter att två år i rad hållit koralvecka i Visby begav sig Laurentius Petri Sällskapet sommaren 1969 västerut och inbjöd till koralvecka på Geijersskolan den 22—28 juli. Medarrangörer var Geijersskolan, SÖ, SKS och Karlstads Stifts Kyrkosångsförbund. Det kunde vara på tiden att Sällskapet nu åter orienterade sig västerut; det har väl under årens lopp varit en övervikt för den östra delen av landet. LPS vill ju inte bli stationär på en plats; det måste föra en ambulerande tillvaro. I Ransäter var nu en stor del av deltagarna förstagsbesökare — de flesta från västra delen av vårt land, vilket visar riktigheten av att Sällskapet orienterar sig i olika väderstreck.

När det nu gäller Geijersskolan skulle man dock kunna bli frestad att plädera för att LPS överger sin ambuleringsprincip, ty "där är oss gott att vara". Vad den yttre ramen beträffar, fanns allt inom nära räckhåll: kyrka, kapell, samlings- och studielokaler, matsal, sovrum, ljuvliga gröna gräsmattor att lustvandra eller vila på — allt efter önskan och behov. Och vad som allra mest glädde en

deltagare: ett hjärtligt mottagande, en vänlig och öppen atmosfär. Man kände sig genast hemmastadd.

Antalet deltagare var omkring 45; mindre än de två senaste åren i Visby. Även om det är glädjande med stor anslutning till koralveckorna, så är den mindre gruppen till fördel för gemenskapen och samvaron. Mötesledare var i år Sällskapets vice ordförande Karl-Erik Wallin, då ordföranden var förhindrad på grund av utlandsvistelse.

Temat för koralveckan var Liturgisk och kyrkomusikalisk försöksverksamhet, ett tema som kom till uttryck både i teori och praktik: i grupparbete, diskussioner, föredrag, repetitioner och gudstjänster. Så firades varje morgon mässa i Ransäters kyrka, varvid olika alternativ prövades: mässa enligt den nuvarande ordningen med det stora Laudamus och utan orgel, mässa enligt Liturgiska Nämndens förslag och en kort, läst vardagsmässa. Flera förslag till ny mässmusik prövades, bl. a. delar av Egil Hovlands uppståndelsemässa och Roland Forsbergs julnattemässa. Även en s. k. predikogudstjänst blev föremål för försöksverksamhet, då en arbetsgrupp fick till uppgift att utarbeta förslag till ordningen för aftonsången i Munkfors kyrka på söndagen,

i vilken koralveckan deltog. Att göra församlingen mera aktiv och medagerande var den genomgående tanken i förslaget.

Körsången hade fått stort utrymme på dagsschema, och det sjöngs både gregorianskt och flerstämmigt. Övningarna i gregoriansk sång leddes av fillic. Folke Bohlin, som i första hand inriktade sig på att förbereda de tidegärder, som dagligen sjöngs i Geijersskolans andaktsmättade kapell: sext och completorium. Men samtidigt blev det en elementär kurs i gregorianik till glädje och nytta både för eventuella nybörjare och för de i gregorianiken mera bevandrade. Man glömer ju så lätt.

Den flerstämmiga sången hade anförtrotts rektor Ingvar Sahlin, vilkens arbete inte främst siktade på att preparera kören för en konsert utan att i stället ge smakprov på olika stilepoker i den västerländska musiken från 1500-talet och fram till vår egen tid. Det var stimulerande och nyttiga övningar. Kören, som märvärdigt nog råkade bli så sammansatt, att det var balans mellan stämmorna, medverkade vid söndagens högmässa i Ransäters kyrka.

Ämnena för kvällsföreläsningarna var valda så, att de intresserade och angick oss alla: präster, kyrkomusiker, lekmän. Man märkte icke minst vid de efterföljande samtalen, att alla var engagerade. Den första kvällen talade kyrkoherde Gunnar Weman över ämnet Den liturgiska förnyelseverksamheten i svenska kyrkan. Han inledde med att påpeka att vår gudstjänstordning är från de fyllda kyrkornas tid. Den stort anlagda gudstjänsten förutsätter den stora församlingen. Man levde en gång i en tid, då man var van att tåga, lyssna och ta emot. Vi är inte vana vid det. Det gäller nu att fånga upp en tendens och leda den så att den kan få en liturgisk form. Nu ifrågasätter man alla de traditionella styckena i vår gudstjänst. Man ifrågasätter till och med prästens roll.

Enkelhet, närhet, konkretion bör vara riktlinjer för våra liturgiska förnyelsesträvanden. Enkelhet i rummet, enkelhet i bönerna, enkelhet i den liturgiska aktionen. Närhet — framför allt att man försöker upphäva av-

stånden, så att det blir något av ett möte, en gemenskap. Man vill komma bort från publik och föreställning och få fram ett deltagande. Men man får inte glömma missionsaspekten. Kyrkans uppgift är att vara utåtriktad, och också det momentet måste finnas med i vår gudstjänst. Vi måste ha olika former av liturgi, som svarar mot församlingen sådan den är, närden är samlad till gudstjänst.

På onsdagskvällen talade Teol.Dr. Martin Lönnebo om liturgiska experiment, särskilt de som förekommit i Uppsala domkyrka. Han började med några reflektioner om olika liturgiska principer, som varit ledande i det liturgiska reformarbetet: slumpprincipen, konserveringsprincipen, nyhetsprincipen, restaureringsprincipen och den pastoralala principen. Det är två frågor, sade han, som man måste ställa sig, när man börjar med liturgisk försöksverksamhet. Den första är: vad vill Gud? Den andra: vad behöver vi? Den första frågan är tidlös, och dess svar är att återvända till källan. Den andra frågan är modern. Den liturgi som lever starkast är den som direkt är sådan att människor säger: detta är någonting vi behöver. Liksom Gunnar Weman betonade Martin Lönnebo vikten av enkelhet. Man måste hålla sig till de enkla orden. Likaså berörde han differentieringen. Det som intresserar och fångar en människa intresserar inte en annan. Han framhöll också, att vi i vår nuvarande gudstjänst tillfredsställer behovet av stillhet, koncentration och allvar, medan lovsången, hyllningen inför Guds tron, glädjen över gudstjänsten är för svagt uttryckt. Där är ett tomrum och hur skall vi få det fyllt? Slutligen: vårt problem är att nå de 99. Men hur? Den frågan ställdes inte bara av Martin Lönnebo utan om och om igen vid de samtal, som följde både på detta och på övriga kvällsföredrag. En gammal, men evigt ny fråga i Kristi kyrka.

LPS har ibland blivit kritiserad för bristande intresse för ekumenik, men Sällskapets uppgift är ju — enligt stadgarna — "att tjäna såväl det historiska utforskandet som den nutida förnyelsen av gudstjänsten och bönelivet i den svenska kyrkan". Det har helt

enkelt inte funnits tid och utrymme för eku-
meniken. Pastor Nils Mjönes' föredrag på tors-
dagskvällen om Nattvardsfirandet i svensk
frikyrklighet kunde väl ses som ett steg utan-
för de upptrampade vägarna. I det intensi-
va liturgiska förnyelsearbete som nu pågår i
vår kyrka kan det ju vara av värde att
veta något om hur andra har det. Nils Mjö-
nes utgick från nyevangelismen, oppositionen
mot församlingssynen och prästerskapet. Natt-
varden hade börjat firas i hemmen, i början
enligt svensk kyrkoordning, senare blev det
friare former. Ingen fixerad ritual finns nu
inom Missionsförbundet. Pastor avgör från
fall till fall. Bristen på form kan bli det
mest formbundna. Vi har glädje och välsig-
nelse av former. Att hitta något som passar
alla är svårt. Det vore fint, om kyrkorna
befunne sig i ständig experimentverksamhet.
Samtalet efter föredraget fick till stor del
karaktären av frågestund. Deltagarna var
ivriga att få veta mera.

Mässa och mission var ämnet för Dr. Per-
Olof Sjögrens föreläsning på fredagskvällen.
Som en sammanfattning kan sägas att Dr.
Sjögren i sammanställningen *Mässa och mis-
sion* ville visa, att mässan inte är någon
världsfrånvänd företeelse. Röster om att guds-
tjänsten är för introvert, att den represen-
terar en inåtvändhet, som isolerar individen
och församlingen, har ju på senare tid allt
oftare höjts. Men mässan står i det levande
livets tjänst. I syndabekännelse, böner, lov-
sånger, predikan, nattvard och tacksägelse går
världens förhållanden och nöd in som böne-
ämnen. Mässan har en tvådelad front: mot
Gud och mot världen.

På den senare årens LPS-veckor har det
liturgiska förnyelsearbetet fått så stort utrym-
me, att en och annan deltagare klagat över
att tidegården och gregorieniken kommit i
skymundan. Det föreföll, som man i pro-

grammet för Ransätters-veckan tagit dessa
klagomål ad notam. En mångårig deltagare
noterade med glädje och tacksamhet att sön-
dagen inleddes med matutin, som tyvärr har
fallit bort på senare år. På lördagseftermid-
dagen talade Folke Bohlin om Tidegården
som andaktsform, ett ämne som just i vår
tid bör ha aktualitet, när så många önskemål
förs fram om en större differentiering av vårt
gudstjänstliv, om olika former för olika situa-
tioner och förhållanden. Folke Bohlin gav
först en orientering om den historiska utveck-
lingen och gick sedan över till nu-läget. Han
slutade med en fråga: Hur upplever Ni som
är här att sjunga tidegården? En röst: Det
är att vila sig in i ett andaktsliv. Skall man
läsa eller sjunga? Jag försökte sjunga, men
det blev för krångligt. Är det tråkigt med
psalmodier? Ja, sade några. Genmäle från
Sören Bolander: Men det skall ju inte vara
vackert i första hand. Innan vi tar ställning
till det musikaliska, måste vi ta ställning till
orden, till Psaltaren. Är vi främmande för
Psaltaren, kan vi inte tillgodogöra oss tide-
gården.

★ ★ ★

Det var en stor spännvidd över det som vi
upplevde denna vecka. Det var att spränga
nya former, pröva nytt, experimentera. Det
är ju nödvändigt att sådant sker, och det
var glädjande och berikande att få sitta till-
sammans och samtala om de olika proble-
men. Ändå blev veckan inte bara ett experi-
menterande. Det som skedde i tidegård och
mässor var i första hand ett möte inför Guds
ansikte, en konfrontation med Honom själv.

Stina Källqvist